

ORGANISCHE STOF TOT NADENKEN

[PILOT] Haarloseveld en Olden Eibergen

TOEPASSING

Bodemverbetering, maaisel rechtstreeks naar boer / Bokashi

WAAR

Regio Haarloseveld en Olden Eibergen

KETENPARTNERS

- Stichting HOEduurzaam
- Vitens
- Agrariërs
- Waterschap Rijn en IJssel
- Gemeente Berkelland

DOORLOOPTIJD PILOT

2017-2020

WELK TYPE MAAISEL

Bermmaaisel, slootmaaisel en houtsnippers

HOEVEEL MAAISEL

Circa 3000 m³ maaisel (wordt toegepast op ca. 100 hectare akkerland, vooral maïs)

WIE LEVEREN HET MAAISEL

Waterschappen, gemeenten, terreinbeherende organisaties

AFNEMER(S)

Deelnemende agrariërs (op eigen terrein)

In de regio Haarloseveld en Olden Eibergen gebruiken boeren de biomassa die geoogst wordt bij het onderhoud aan bermen, sloten en landschap om het organische stofgehalte van hun schrale bouwland te verhogen. Dat is goed voor de agrarische productiviteit en voor de kwaliteit van het drinkwater dat er wordt gewonnen.

De pilot 'Organische stof tot nadenken' vindt plaats in het kleinschalige coulisselandschap van het Haarloseveld en Olden Eibergen, in het noorden van de Achterhoek. In het gebied is veel landbouw en er liggen twee waterwingebieden van Vitens. Veel akkers liggen op arme zandgrond en hebben te kampen met dalende

organische stofgehalten. Daardoor is de bodem droogtegevoelig, levert minder nutriënten en slaat gemakkelijk dicht. Om de groei van het gewas te bevorderen zijn extra gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest nodig, wat weer negatieve gevolgen heeft voor de (ondiepe) winning van grondwater ter plekke.

Verbeteren van de conditie

Om de conditie van de bodem op een duurzame manier te verbeteren en de winning van goed drinkwater te garanderen startte Stichting HOEduurzaam verschillende projecten met lokale boeren. Het eerste project, Gezond Zand (2012-2014), had tot doel om de kennis over de bodem te vergroten. Het tweede project, Bodemrijk (2013-2017) borduurde daar op voort en leidde tot concrete maatregelen om het organisch stofgehalte in de bodem te vergroten. Het onderwerpen van maaisel vormde één van deze maatregelen. "Nu al blijkt dat de akkers waar dit is toegepast beter vocht vasthouden", vertelt Henk Leever, secretaris van de Stichting HOEduurzaam. "Mede daarom ligt in het derde project, de pilot 'Organische stof tot nadenken' (2017-2020), de focus op het benutten van lokaal ingezameld maaisel."

Lange adem

Leever licht toe: "In de praktijk komt het er op neer dat zo'n twintig 20 boeren in de regio maaisel uit de omgeving toevoegen aan in totaal circa 100 hectare schrale (maïs) akkers. Jaarlijks kunnen ze daardoor het organisch stofgehalte met zo'n 0,2 procent verhogen. Als je bedenkt dat ze van 3% organische stof willen groeien naar 5 tot 6%, is dat een kwestie van lange adem. Dat geldt ook voor het trekken van conclusies. We houden (visueel en in het laboratorium) goed bij wat er precies aan de bodem wordt toegevoegd en wat er uit het systeem verdwijnt, maar om de effecten ervan op de bodemkwaliteit en de agrarische productiviteit te bepalen is veel tijd nodig."

Knelpunten

Leever heeft vooral moeite met de wet- en regelgeving bij het toepassen van maaisel als bodemverbeteraar. "Het is goed dat er strenge regels zijn, maar het kost wel erg veel energie om daarmee om te gaan. Neem het opstellen van begeleidende brieven voor vervoer. Dat is een hele

administratie, waarvan je je afvraagt wie daarop zit te wachten. Verder moet je aantonen dat het maaisel geen schadelijke stoffen bevat. Logisch, maar als je via bemonstering kunt aantonen dat het materiaal op een bepaalde plek schoon is, moet je dat dan het jaar erna opnieuw doen wanneer de omstandigheden ongewijzigd zijn?"

"Ook de vervoersafstand van maximaal 1 kilometer kan beperkend werken, al valt dat voor ons nog wel mee, omdat het aanbod van maaisel en de toepassing ervan dichtbij elkaar liggen. Maar het uitbreiden van deze maximale afstand tot 10 kilometer zou nog veel meer mogelijkheden bieden."

Een ander knelpunt volgens Leever is de vraag of het toepassen van maaisel voor bodemverbetering economisch gaat lonen. "Zodra biomassa een waarde gaat vertegenwoordigen en de boer er meer voor moet gaan betalen, denk ik dat hij snel over zal gaan tot kunstmest. Zonde, want organische stof is de sleutel voor een goed bodembeheer!" ∞

